

MÍSTO A ÚLOHA ZÁMYSLU V METODICE PRÁCE VELITELE A ŠTÁBU DIVIZE

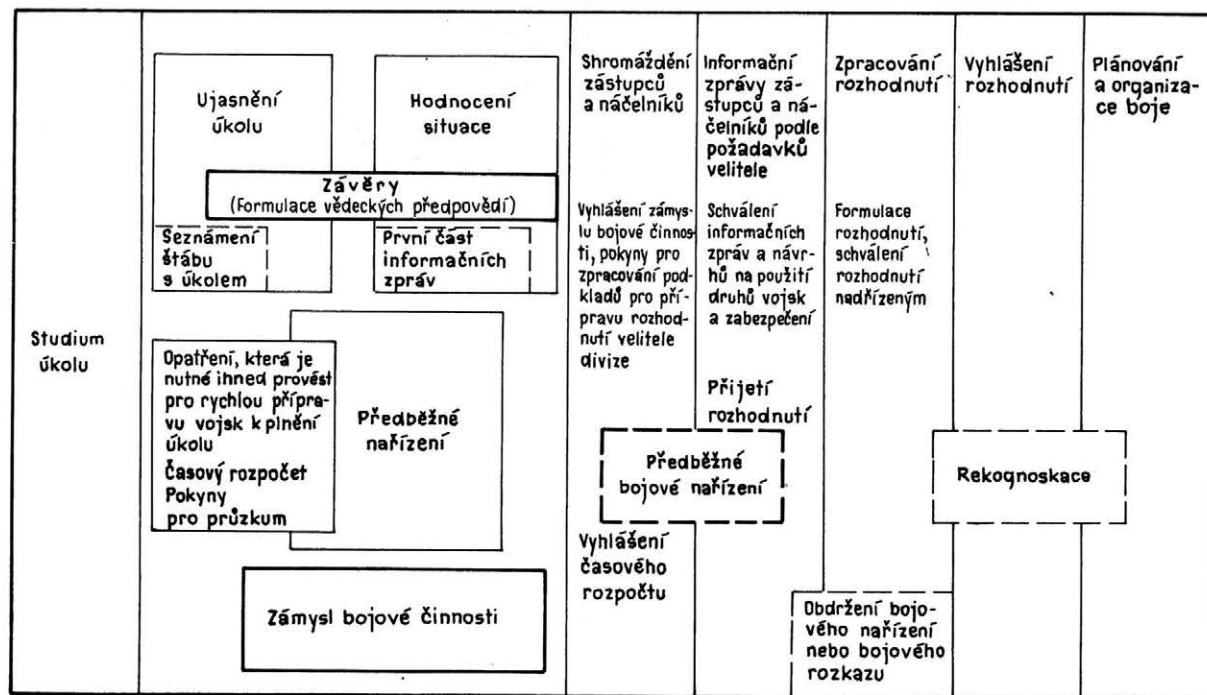
Příprava rozhodnutí velitele divize v boji je spojena s nepřetržitým zdokonalováním a uplatňováním principů i metod poznání. Nejvíce se tyto principy a metody aktivizují v procesu ujasňování úkolu a hodnocení situace, tj. v období usilovné práce s informacemi, při tvůrčím předvídání a rozhodování. Uplatňování metod vojenskovo-vědeckého poznání je intenzivní i v průběhu boje, ve kterém dochází ke konkrétnímu poznání vývoje situace a tím k průběžnému upřesňování přijatého rozhodnutí.

Povinnosti velitele při rozhodování uvádí přesně Vševojsk-1-1, čl. 51. Vzhledem k tomu, že splnění požadavků kladených na velení v soudobém boji v duchu Polního řádu ČSLA záleží především na stupni připravenosti a organizátorské schopnosti velitele a štábu divize (protože se přímo podílí na řízení vojsk při přípravě a v průběhu boje), jsou pro vysoce účelné plnění jejich funkčních povinností zpracovány metodiky práce. Podle jejich obsahu každý příslušník štábu plní v procesu velení úkoly, které vyplývají z jeho funkčních povinností a z pokynů velitele nebo náčelníka štábu. Rozhodující osobností při realizaci požadavků na velení je velitel divize. Polní řád ČSLA mu jednoznačně stanoví povinnosti i závazný metodický postup pro velení vojskům. Oper-2-1 pak stanoví všeobecné zásady pro práci štábu a jeho funkcionářů k zabezpečení velení v poli.

Požadavky na velení charakterizují kvalitativní stav velení a odpovídají na otázku, jaké musí být velení, aby odpovídalo charakteru boje a zabezpečilo jeho úspěch. Půjde o objektivnost, nepřetržitost, odolnost, pevnost, operativnost a pružnost velení.

Skloubení práce velitele a štábu divize co do obsahu, metod a času na základně funkčních povinností je základním požadavkem na sladěnou činnost ve velení vojskům. Proto má každá divize zpracovanou metodiku práce velitele a štábu, která má tento požadavek naplňovat.

Metodika práce vychází z obecných povinností funkcionářů a metodických postupů práce stanovených řády a předpisy a ze stupně připravenosti lidí. Proto nemůže platit nějaká obecná metodika pro práci velitele a štábu v poli. Také žádný řád a předpis ji neobsahuje. Každý štáb si ji zpracovává podle konkrétních podmínek. Přijatá metodika se navíc soustavně upravuje na základě získaných zkušeností z přípravy velitelů a štábů a také ze cvičení. Proto také podrobnost metodiky práce odpovídá dosaženému stupni připravenosti a sladěnosti daného štábu divize. Tato metodika práce je tedy souhrn pracovních způsobů v práci štábu divize. Zahrnuje konkrétně stanovenou činnost velitele a příslušníků štábu v dané situaci. Časové údaje jsou orientační a vyznačují úpravu podle časového rozpočtu, ke kterému se

Obr. 1

dochází zpravidla po ujasnění úkolu. Obecná metodika přijetí rozhodnutí velitele divize — viz obr. 1.

V metodice dochází k tvůrčímu „naplňování“ celé řady metod při velení vojskům. V souladu s procesem přípravy rozhodnutí a organizací boje můžeme metody dělit na metody **přímého působení**, tj. metody morálního, právního a organizačního působení, a **realizační metody** organizace boje těsně spojené s poznávací činností velitele a štábu, tj. metody

- sběru, zobrazení a analýzy informací,
- vědeckého předvídání,
- ujasnění úkolu,
- hodnocení situace,
- přípravy rozhodnutí,
- plánování,
- doručení úkolu podřízeným,
- organizace součinnosti, rekognoskace a zabezpečení bojové činnosti vojsk,
- organizace velení a praktické činnosti velitele i štábu v boji.

Stejně jako metoda ujasnění úkolu je závažná i metoda hodnocení situace. Hodnocení situace je totiž nejdůležitější částí práce velitele divize při přípravě nebo upřesňování rozhodnutí. Spočívá ve studiu a analýze situace, v přijetí závazných opatření k využití příznivých podmínek a k zesílení nepříznivých příčin, které působí na plnění bojového úkolu.

Z kvalitativního hlediska můžeme na základě metodologie vojenskovo vědeckého poznání soudobého vševojskového boje stanovit **metodu ujasnění úkolu**, která vytváří podmínky pro přípravu

- hrubého časového rozpočtu přípravy a organizace boje,
- pokynů pro práci štábu při přípravě rozhodnutí, plánování a organizace boje,
- předběžného nařízení, které v základní podobě poskytuje orientační informaci podřízených štábů a vojsk o nadcházející bojové činnosti,
- první části informačních zpráv zástupců velitele, náčelníků druhů vojsk a služeb velitelů divize,
- tvorby myšlenkového modelu nadcházející bojové činnosti,
- vševojskových norem z hlediska jejich uplatnění a aplikace ve zpracovávaném rozhodnutí velitele,
- závěrů a vědeckých předpovědí, které vstupují do hodnocení situace a formulování jednotlivých bodů rozhodnutí,
- metodiky práce velitele a štábu divize v poli po stránce úpravy funkčních návazností a časového rozpočtu přípravy rozhodnutí i přípravy boje.

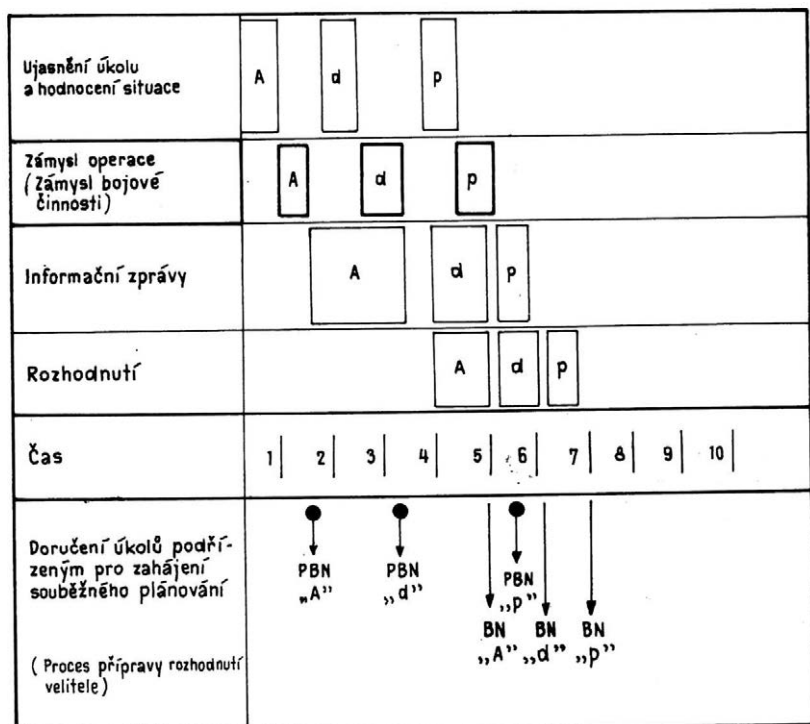
Metoda ujasnění situace je komplexnější, vychází ze zpracovaných údajů, taktických propočtů nebo kalkulací přípravených k ujasnění úkolu a dovoluje

- přednést informační zprávy veliteli divize některým příslušníkům štábu,
- připravit potřebné taktické propočty k podpoře odůvodněného rozhodnutí velitele,
- stanovit v pokynech velitele (náčelníka štábu nebo náčelníka operační skupiny) úkoly pro práci příslušníků štábu divize,
- výběr a přípravu dokumentů, které mají být doručeny podřízeným štábům nebo nadřízenému,
- zpracovat komplexní závěry (vědecké předpovědi), které vstupují postupně do jednotlivých bodů rozhodnutí velitele a ostatních bojových dokumentů,
- formulovat „Zámysl bojové činnosti“ jako základní podklad pro práci vševojskového štábu, zástupců velitele, náčelníků druhů vojsk a služeb,
- upřesnit časový rozpočet na základě hodnocené situace,
- upravit metodiku práce velitele a štábu divize v poli, abychom dosáhli potřebné **stability** činnosti a **neměnnosti** zpracovávaných dokumentů a podkladů pro realizaci metody souběžného plánování.

Období, ve kterém dochází k uplatňování metody ujasnění úkolu a metody hodnocení situace, **nevytváří** podmínky pro výrazné oddělení obou metod. Naopak se tyto základní metody vzájemně doplňují a překrývají. Některá opatření se plní často souběžně s cílem využít co neefektivněji pracovní kapacity štábu divize a získat čas. **V tomto období dochází k přípravě** Zámyslu bojové činnosti. Teoretické i praktické zkušenosti z práce velitelů a štábů divizí ukazují, že toto období je jedním z nejnáročnějších v celém procesu přípravy rozhodnutí a organizace boje. Musí vytvořit předpoklady k organizované, metodické a efektivní práci velitele, zástupců velitele, vševojskového štábu, náčelníků druhů vojsk a služeb při souběžném plánování s podřízenými štáby pluků a jednotek.

Metodu souběžného plánování vševojskové divize viz obr. 2. Tato metoda ve srovnání s postupným plánováním nebo s plánováním předem zkracuje čas potřebný pro přijetí rozhodnutí, doručení úkolů podřízeným, plánování, organizaci a všestranné zabezpečení boje.

Zámysl bojové činnosti se přesně formuluje za přímého řízení velitele divize, protože tato činnost je rozhodující pro za-

Poznámka: „A“ - armáda „PBN“ - předběžné bojové nařízení
 „d“ - divize „BN“ - bojové nařízení
 „p“ - pluk

Obr. 2

bezpečení cílevědomé práce štábu a souběžného plánování. **Vyžaduje stabilitu přijatých závěrů a vědeckých předpokladů.** Má také přímý vliv na přijetí odůvodněného rozhodnutí velitele.

Zámysl bojové činnosti je teoreticky i prakticky **základem rozhodnutí.** Jeho obsahem proto v útočném boji musí být

- směr hlavního úderu (úseku průlomu),
- pořadí ničení nepřítele, způsob jeho jaderného a palebného ničení,
- bojová sestava,
- způsob manévru.

Obsah zámyslu bojové činnosti nemůžeme formulovat bez

- taktických propočtů zaujetí výchozího prostoru, vyvedení a pochodu vojsk na čáru přechodu ke zteči,
- propočtů, kalkulací a opatření pro průlom a boj v hloubce obrany nepřítele ve shodě s úkolem nadřízeného,
- stanovení způsobu plnění bojových úkolů divize (BÚ, DÚ a ÚD),
- promyšlené a všestranně propočtené organizace velení,
- stanovení způsobu součinnosti,
- počátečního formulování bojových úkolů podřízeným,

— opatření k všestrannému zabezpečení bojové činnosti vojsk,

— návaznosti bojové činnosti divize na úkoly sousedů apod.

Zámysl bojové činnosti při vyhlášení štábu divize po ujasnění a hodnocení situace nemusí být stejně formulován jako zámysl, který tvoří první bod rozhodnutí velitele. Bude zpravidla širší, bude mít větší rozsah a bude podkladem pro zpracování předběžného bojového nařízení. Uprávená činnost štábu divize při plánování boje. Jeho základní a podstatná část se objeví v bojovém rozkaze a ostatních dokumentech.

Kvalita zámyslu bojové činnosti závisí především na výsledcích taktických propočtů možností divize, které umožňují stanovit potřebu sil a prostředků ke splnění uloženého úkolu a možnosti sil a prostředků daného uskupení vojsk v boji divize. Výsledek propočtu bojových možností řeší údernou sílu, palebnou sílu a manévr divize v boji. Je založen na srovnání potřeby a možnosti při hodnocení situace a na neustálém srovnávání možností obou bojujících stran.

Propočet jednotlivých ukazatelů bojových možností z hlediska metodiky práce velitele a štábu v poli a formulace zámyslu bojové činnosti se zahajuje již po obdržení bojového úkolu od nařízeného.

V útoku jsou to zpravidla

— propočet uskupení nepřítelů, kterého může divize za útoku zničit,

— propočet šířky útočného pásma,

— stanovení šířky úseku průlomu divize,

— stanovení hloubky bojového úkolu divize,

— propočty poměru sil a hustot v útočném pásmu divize,

— propočet tempa útoku a času na splnění bojového úkolu,

— sestavení závěrů (vědeckých předpokladů) z bojových možností divize pro postupné zpracování zámyslu bojové činnosti a jednotlivých částí rozhodnutí velitele.

Metodika práce velitele a štábu divize v poli vytváří podmínky pro postupné plnění úkolů spojených s procesem přípravy rozhodnutí a organizace boje.

Rozhodující význam pro činnost štábu divize má obsah zámyslu bojové činnosti. Jeho přesnost, odůvodněnost, obsáhlost a neměnnost tvoří základ přípravy předběžného bojového nařízení, které umožňuje realizaci metody souběžného plánování úkolu podřízenými štáby. Kvalita zámyslu bojové činnosti závisí především na výsledcích taktických propočtů bojových možností. Tyto ovlivňují přijetí zdůvodněného rozhodnutí velitele.